

Núm. 7

BUTLLETÍ INFORMATIU

Primavera 2003

PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC · CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Voltant pel Parc

de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Medi Natural

Vegetació

Novetat Literària
"Les Fonts Naturals
del Terme de Terrassa"

Opinió

Entrevista a
Guillem Montagut Cap del Parc
de bombers voluntaris
de l'ADP de Matadepera

Racones del Parc

Fauna i Flora

El Carboner i L'escurçó

El ple de l'Ajuntament de Terrassa va aprovar el Pla General d'Ordenació que en aquests moments espera l'aprovació definitiva per part de la Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat, la qual cosa permetrà la seva aplicació. Aquest Pla promou una ampliació del Parc Natural en el terme municipal de Terrassa que proporcionarà una major zona protegida tot augmentant el patrimoni natural del qual ja gaudim en aquests moments.

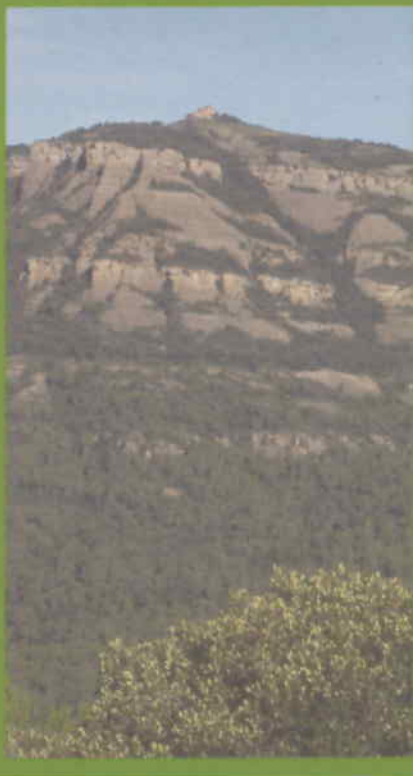
Totes les mesures encaminades a ampliar, millorar, protegir i preservar aquests espais són importants i una bona notícia. El Pla demostra també un canvi qualitatiu ja que prioritza la necessitat de garantir la pervivència d'espais naturals com un element patrimonial de primer ordre, evitant que acabin en processos de degradació a causa de la pressió especulativa i urbanística que intenta ocupar tot el territori amb el risc de generar un cert desequilibri territorial, i que promou polítiques insostenibles des de la perspectiva mediambiental.

Aquesta ampliació també permetrà tenir el Parc més proper, a tocar, com dirien alguns. Els ciutadans de Terrassa, Matadepera, Viladecavalls i Vacarisses tindran la sensació de millorar la seva qualitat de vida en tenir aquest pulmó verd més a prop. Esperem que es promoguin més accions com aquestes en el futur, encaminades a millorar i preservar el nostre Parc com un element de vital importància per les generacions actuals i les futures.

Vegetació

La vegetació característica del parc natural és l'alzinar, que per sobre dels 800 metres s'enriqueix amb espècies pròpies de llocs humits, com la moixera, el boix i el roure que formen alguns boscos molt interessants, mentre que en altituds inferiors es barreja amb pins i arbusts mediterranis, com el bruc i l'arboç.

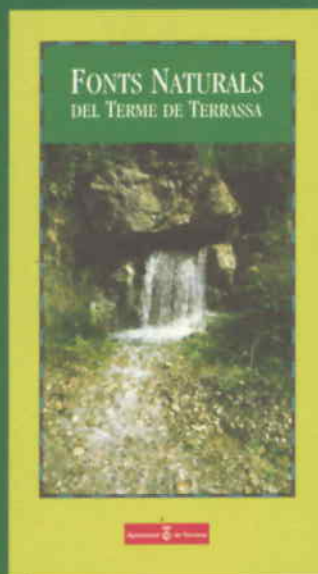
La base del massís es troba ocupada per pinedes de pi blanc, que a les zones més obagues és substituït pel pi roig i la pinassa. A les canals més obagues hi apareixen clapes ocupades per avellaners on s'hi arrecrenen plantes pròpies de la regió centreeuropea, que constitueixen els reduts més meridionals de la seva distribució. Als roqueters i a les cingleres hi creixen diverses plantes de gran interès, típiques de llocs secs i amb poc sol.

Novetat

L'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa, dins l'Any Internacional de l'Aigua Dolça i la campanya "Estalviem aigua", ha editat el llibre **Les fonts naturals del terme de Terrassa**.

És un recull de les fonts naturals existents en aquests moments al terme on s'hi explica la ubicació, les condicions en què es troben... També es fa una explicació de la seva funció social i històrica, i s'hi troben referències a d'altres fonts que per diferents motius han desaparegut. Una bona eina per a conèixer un element més del patrimoni natural, en aquest cas referit a l'aigua. Ens permet tenir una guia de referència per a poder organitzar sortides per a gaudir d'aquest element vital que han estat les fonts, plenes de llegendes i de funcions socials.

Crèdits

Redacció:
Centre de Documentació i Educació Ambiental
d'Eco-Equip.

Col·labora:
Diputació de Barcelona Àrea d'Espais Naturals.

Edita:
Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa.

Disseny i maquetació:
Nova Disseny Gràfic

Fotografies:
Antoni Comellas, Albert Montori, Francesc Montada

Impressió:
Imprinta Dit i Fet

Han col·laborat en la redacció d'aquest número:
Jordi Pérez (Regidor de Medi Ambient de l'Ajuntament de Terrassa) · Salvador Pérez (Cap responsable del CDEA) · Anna Mª López (Tècnica del CDEA) · Susanna Carmona (Periodista) · Guillem Montagut · Personal del Parc i Consell Municipal de Medi Ambient

Impressió sobre paper reciclat

Novetats bibliogràfiques al CDEA

Caminades

El Punt. 20 fitxes

Recull de vint fitxes, cadascuna de les quals correspon a un itinerari per Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Cada fitxa inclou la durada de la caminada, el desnivell, la dificultat, l'època de l'any recomanada per fer-la, així com una petita descripció de la ruta, un plànol de la zona i un esquema de l'itinerari. L'edició està realitzada en col·laboració amb la Caixa de Sabadell, la Caixa de Terrassa i l'Editorial Alpina.

Programa de seguiment de l'avifauna al terme municipal de Terrassa. Desembre 2001-Agost 2002
Institut Català d'Anellament. 66 p.

Informe que recull els resultats del programa de seguiment de l'avifauna del terme municipal de Terrassa, que es desenvolupa des de 1999, fruit del conveni de col·laboració subscrit entre l'Ajuntament de Terrassa i l'Institut Català d'Ornitologia (ICO). El programa de monitoratge que s'està desenvolupant segueix les tendències poblacionals dels ocells a Catalunya que desenvolupa actualment l'ICO: el programa SYLVIA i el programa de Seguiment dels Ocells Comuns a Catalunya (SOCC).

Entrevista a Guillem Montagut Marquès

Guillem Montagut Marquès, el segon començant per l'esquerra, junt als seus companys de l'ADF de Matadepera.

"El foc quan abans se l'agafa millor, per tant no fa falta una gran quantitat d'aigua si realment trobem el foc petit"

Des de fa dos anys Guillem Montagut Marquès és el cap del parc de bombers voluntaris de l'Agrupació de Defensa Forestal (ADF) de Matadepera. Des d'aquest espai, ubicat a les antigues escoles del municipi vallesà, vetlla per la prevenció i actua davant les emergències ocasionades per fenòmens naturals com el foc, tasca que realitza amb altres bombers voluntaris i membres de l'ADF, ja que aquest és un dels únics parcs que combina les dues categories.

"Per a nosaltres l'ADF funciona com a planter de bombers per quan hi ha places lliures, i ens ajuda en l'extinció d'incendis. Ens interessa molt que l'ADF estigui aquí al parc perquè gestiona les subvencions que podem rebre, de la Diputació i de la Generalitat, per arranjar la xarxa bàsica de camins del municipi."

A part d'aquesta gestió, l'activitat al parc és molt variada. Coneguem de primera mà quines són les tasques que acostuma a realitzar aquest grup de voluntaris.

"Com a bombers, participem en accidents de trànsit, neteja de carreteres i focs d'indústria i habitatge. A l'àrea metropolitana som l'agrupació encarregada d'anar a treure eixams. Treballem en tasques de prevenció i vigilància durant els mesos d'estiu. També reorganitzem els plans d'emergència i evacuació a les escoles. A més, ens ocupem del manteniment del material, i fem pràctiques que ens serveixin en cas d'una emergència."

El cap de bombers és el responsable de coordinar tot el dispositiu d'emergències, i en Guillem sap perfectament què caldria fer davant d'un incendi forestal.

"Primer engegar els camions per fer aire, pujar-hi amb tota la roba d'intervenció i dirigir-nos cap al foc. La sortida és immediata, entre dos i tres minuts. Sobre el terreny, informarem de la situació a la central de Bellaterra i demanarem tot el que necessitem, ja que estem coordinats amb tots els parcs de l'àrea metropolitana nord. Si ens trobéssim davant un foc de difícil accés, posaríem en marxa els mitjans aeris i mobilitzaríem els parcs de bombers."

La Diputació de Barcelona ha engegat la campanya de prevenció d'incendis als diferents parcs naturals de la demarcació. Aquesta campanya mantindrà, fins el 15 de setembre, tots els efectius pendents de la massa forestal del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. La proximitat i la vinculació del Parc de bombers de Matadepera amb l'espai protegit són molt estretes.

"A través dels bombers, la Diputació té un vehicle de propietat a la seva disposició durant tota la campanya a Terrassa, a la Casa de l'Obac. L'ADF de Matadepera cedeix el seu vehicle, equipat amb un dipòsit de 600 l d'aigua, que en cas d'una intervenció immediata pot actuar de forma molt efectiva. Nosaltres sempre diem que el foc quan abans se l'agafa millor, per tant no fa falta una gran quantitat d'aigua si realment trobem el foc petit."

Podria semblar que amb el gran índex de pluja enregistrat aquest hivern disminuirà enguany el risc d'incendis al Parc Natural. En Guillem, però, no es mostra tan optimista:

"Les pluges de l'hivern ens poden enganyar molt. Des d'aquí sempre ens hem de queixar: si plou a l'hivern, perquè creixerà més la vegetació i tindrem més massa forestal que es pot cremar; si no plou, malament, perquè el poc sotabosc que hi hagi estarà sec i, per tant, també se'n cremarà. Hem d'estar pendents de la quantitat d'aigua que caigui d'ara en endavant. Amb quatre dies de sol fort i una mica de vent se'ns pot eixugar tota la pluja que ha caigut."

Volem saber si la tipologia de vegetació i les característiques del Parc Natural el converteixen en un entorn natural amb un alt risc d'incendis.

"Pel volum de massa forestal que té és perillós, però com que ens hi deixen fer molt poques coses, se'ns escapa una mica de les mans. Avui dia ningú treballa el bosc, no pots tocar res, no es poden obrir camins i alguns s'estan perdent. Jo trobo que això en part és dolent pel Parc; és el meu punt de vista. Pels tècnics que vetllen pel bé del Parc és diferent, supleixen la neteja d'aquest espai protegit amb molta vigilància i amb una tasca molt bona de divulgació de la prevenció. Des del Parc fan tasques de manteniment de camins bàsics i aquí és on entra l'ADF; nosaltres hem d'actuar d'intermediaris entre la Diputació Espais Naturals i el departament de prevenció de la xarxa bàsica de camins."

Activitats

El passat 23 de març va tenir lloc a Castellar del Vallès la reunió del consell coordinador del Parc, on es va tractar, entre d'altres temes, del Pla de Prevenció d'incendis forestals del 2003, i dels problemes que comporta el tancament de la carretera en dies festius, amb motiu de certes competicions esportives. En el municipi de Castellar del Vallès, el dia 7 d'abril es va presentar la Monografia de la V Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, editada pel Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Durant l'acte, Francesc Mauri, meteoròleg, va fer una conferència sobre "El canvi climàtic al Vallès". Hi van assistir al voltant de cent persones a les quals es va lliurar un exemplar de la Monografia.

Font del Xenot

La colla de manteniment del Parc ha arranjat els exteriors de la font del Xenot, en el terme municipal de Terrassa, condicionant una bassa per a la reproducció dels amfibis.

Prevenció d'incendis

Durant la Setmana Santa passada s'ha iniciat la campanya de prevenció d'incendis forestals, que durarà fins el 16 de setembre i en la qual hi participen 38 persones.

Escalada

S'ha publicat la segona edició del fullet informatiu sobre la regulació de l'escalada, on s'hi expliquen els acords presos i l'abast de la regulació d'aquesta activitat esportiva. Paral·lelament s'han instal·lat diversos pòsters informatius en els indrets d'accés als llocs d'escalada.

Punt d'informació

Properament s'iniciaran les obres del Punt d'Informació de Matadepera, ubicat en el Pla de Sant Llorenç.

Viu el Parc

Durant el mes d'abril s'ha iniciat el programa "Viu el Parc" d'aquest any, durant el qual i fins al juliol es portaran a terme fins a seixanta activitats repartides entre els diferents municipis del parc. Cal destacar entre d'altres activitats la matinal del Parc a la casa de l'Obac (18 de maig), la fira d'artesans a Vacarisses (24 de maig), la nit d'estels a Talamanca (31 de maig), i la festa major del Parc a Mura (8 de juny).

FECSA

Durant aquesta primavera s'ha signat l'annex III del conveni iniciat l'any 2000 sobre l'aplicació de mesures antielectrocució per evitar l'electrocució de les aus.

Així mateix, a finals de març els tècnics del parc van ser invitats a les "Jornadas Nacionales de Líneas Eléctricas y Conservación de Aves en Espacios Naturales Protegidos" que van tenir lloc al Parc Regional de Sierra Espuña (Murcia), on es va presentar una ponència i s'explicà el conveni entre la Diputació de Barcelona, la Universitat de Barcelona i l'empresa Fecsa-Endesa, i la seva bona dinàmica de treballs i els resultats obtinguts després de dos anys de funcionament.

Consell Coordinador

El passat 17 de setembre, va tenir lloc, al centre cultural de Matadepera, la reunió del Consell Coordinador del Parc, on es van exposar les activitats realitzades durant el present any.

Es va valorar la campanya de prevenció d'incendis, es va parlar del pressupost de l'any 2003 i de la possible ampliació o connexions del Parc cap a Montserrat i el Montseny.

Monestir de Sant Llorenç del Munt

La Mola.

Informació, venda de publicacions, exposicions temporals i servei de restauració.

Obert tots els dies de 10 a 16 hores
Tel. (34) 93 743 54 54

Si estàs interessat en rebre aquest butlletí posa't en contacte amb el CDEA, Cisterna, 39, baixos 2a. 08221 Terrassa. Tel. 93 780 89 00. cdea@terrassa.org

fem
bon
ambient

www.mediambient.terrassa.org

Fauna

Reineta (*Hyla meridionalis*)

La reineta és un amfibi de la família dels hílids que es caracteritza pel seu aspecte petit i esvelt, d'uns 55 mm de longitud. Presenta una variabilitat de coloració en el dors amb matisos verds, grocs i fins i tot blaus o grisos; rarament presenta taques fosques. Espècie d'hàbitats crepusculars i nocturns. La seva alimentació insectívora varia entre coleòpters, formícids, dípters, lepidòpters, i larves d'insecte, d'aràcnid o d'isòpode. Es poden localitzar poblacions de reineta des del nord est d'Àfrica, seguint el vessant mediterrani ibèric, passant per les Illes Balears, les Canàries i Madeira. A Catalunya viu a totes les comarques de clima mediterrani, majoritàriament per sota dels 500 m d'altitud, i rarament supera els 1000 m. S'ha observat que té una distribució dispersa, amb espais relativament distanciats, tot i que els indrets que ocupa contenen poblacions força denses. Apareix en basses, rierols i torrents amb vegetació baixa i sovint oberta, amb temperatures preferiblement càlides. En el Parc ha estat observada en sis localitats diferents repartides en quatre conques hidrogràfiques. Hiverna de novembre fins a principis de febrer, i durant l'època de posta, entre abril i maig, els mascles realitzen els cants, en grup, per tal d'atraure les femelles. El cant es caracteritza per ser greu i lent, i es pot escoltar cap al vespre durant l'època de còpula. Quan aquesta es consuma la femella diposita paquets de 10 a 30 ous entre la vegetació del fons de la bassa, o bé al fons mateix de la bassa. Pocs dies després es produeix l'eclosió de la posta i s'inicia el període larval, que es pot allargar fins a principis d'agost.

Flora

Salze (*Salix alba*)

Arbre de fulla caduca que pertany a la família de les salicàcies. Espècie que podem trobar a Europa, a l'Àsia i al nord d'Àfrica; molt comuna en tota la península. Pot arribar als 25 m d'alçada. L'escorça és grisa i rugosa, i les branques són ascendents i flexibles. La capçada és ampla i més o menys irregular. Les fulles són lanceolades, alternes, de punta estreta i estirada, finament dentades i amb un revestiment de pèls sedosos, molt fins, a tota la cara inferior. La floració es produeix juntament amb la fructificació de març a maig. Les flors estan ordenades en aments denses i cilíndrics, d'uns 5 cm de llargada les masculines i 4 cm les femenines.

El fruit té forma de càpsula ovoide. L'escorça presenta principis actius (com la salicina, de l'aspirina) que tenen efectes antireumàtics, antineuràlgics, astringents i febrífugs. Es pot preparar en infusió contra el refredat, el mal de cap, l'artritis o la cistitis, o fins i tot es pot usar sobre ferides, úlceres i cremades.

Referent a l'hàbitat, es tracta d'una espècie que es troba en els corrents d'aigua, tant en el llit del torrent com en els marges, típic de vegetació de bosc de ribera, entre els 0 i els 1.800m d'altitud. Els salzes no suporten temperatures extremes i les seves arrels realitzen una funció per a evitar l'erosió a causa de la seva fibrositat, d'aquí la importància de mantenir-los a la llera de torrents i rius per tal de minimitzar l'erosió i a la vegada contribuir al manteniment dels hàbitats riberencs, que estan catalogats com a hàbitats d'especial protecció per la normativa europea d'hàbitats.

Històries i llegendes

El carboner i l'escurçó

A Mura, un poble on molts dels habitants es dedicaven a les activitats relacionades amb el carboneig i l'explotació del bosc, es conta aquesta història que ha passat de boca en boca i de pares a fills fins a l'actualitat. Una vegada, un carboner que treballava als boscos de Mura va voler agafar una branca de terra però, en allargar la mà, un escurçó el va picar en un dit. Creient que contra la picada d'un escurçó no hi havia res a fer, el carboner va agafar la destal i es va tallar el dit. Quan va arribar a casa seva i la família li va demanar què li havia passat, el carboner va explicar l'ensurt que havia patit. El germà, volent rescatar aquell dit, li va demanar que li indiqués l'indret exacte de l'accident i se'n hi va anar a buscar-lo. Quan va arribar al lloc ja era fosc, però no li va costar trobar el dit, tot gangrenat i ple de mosques. Però la fatalitat va fer que una d'aquelles mosques que voleiaven sobre el dit del seu germà el piqués. I, a través de la picada, la mosca va passar el verí de l'escurçó al germà del carboner, que va morir allà mateix.

(Lluís Piqué i Gabriel Marquès)